

Naqqiut

Siunnersuut 14.03.2017-meersoq taarserpaa.

(Inatsisartut Allattoqarfiannit inatsisiliornermut tunngatillugu oqaaseqaat 24. marts 2017-meersoq kiisalu naqqiutigineqartut ilanngullugit § 10. imm.2 aaqqiissutigineqarput)

Ilanngussaq 1

Tusarniaanermi akissutit pillugit allakkiaq

Siunnersuut tusarniutitut nassiunneqarpoq ulloq 2. januaari 2017 tusarniaanermi piffissaliussaalluni 7. februaari 2017.

Siunnersuut tusarniutitut tulliuuttunut nassiunneqarpoq:

Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisoqarfia, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalackersuisoqarfik, Kommuninut, Nunaqarfinnut, Isorliunerusunut, Attaveqatigiinnermut Ineqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalackersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nukissiuteqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Namminiilivinnermut, Pinngortitamut, Avatangiisinut, Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik, KANUKOKA, Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik, Inooqat, KNIPK, Sugisaq, KTK, Sukorseq, Autismertut Kattuffiat, Kalaallit Nunaanni Peqatigiit, Angajoqqaatigiit (Angajoqqaanut ADHD aamma/imaluunniit autismertunik meeralinnut peqatigiiffik), MIO, Kattuffiat Utoqqaat Nipaat, ISI, Neriuffiit Kattuffiat, Nuummi Gigttertut Peqatigiiffiat, NIISIP, AK, SIK, NPK, IMAK, Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiinut Ingerlatsiviat, Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi

Siunnersuut tamanut saqqummiunneqarpoq ulloq 18. januaari 2017 www.naalackersuisut.gl – Tusarniaavimmi.

Tusarniaanermi akissutit tamarmik tamackersimasunngorlutik Inatsisartuni ataatsimiititanut suliarinnittunut ilanngullugit nassiunneqarput.

Tulliuuttuni tusarniaanermi akissutit aamma allannguutitut siunnersuutit tiguneqarsimasut suliarineqassapput. Tusarniaanermi akissutit tamackersimasunngorlutik ilanngunneqarput Naalackersuisullu tassunga oqaaseqaataat ilaatinneqarput.

Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiit Ingerlatsiviit

Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik ulloq 3. Januar 2017-imi mailikkut Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiit Ingerlatsiviata Innarluutillit illersuisuat pillugu inatsisissatut siunnersuummut missingiummut oqaaseqarnissaa kissaatigaa.

Naalakkersuisut Inuit innarluutillit illersorneqarnissaannik pisinnaatitaaffiinillu siuarsaanermik aallussinerat suliniutinillu aallartitsinerat Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiit Ingerlatsiviata pitsaasorujussuartut isigaa. Innarluutillit pillugit killiffik pillugu Naalakkersuisut 2016-imi nalunaarussiaat, ingerlatsiviup 29. Juni 2016-imi tusarniaanermi akissuteqarfigisaata, FN-ip Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaannik Naalakkersuisut sukumiisumik siunertaqarnerat takutippaa. 2017-imi Sisimiuni innarluutilinnut qitiusoqarfimmik ammaanissamik ilimagisaqarnerup pineqartoq pillugu suliniuteqarnerup annertusarneqarnissaannik Naalakkersuisut kissaateqarnerat aamma ersersippaa.

Eqikkaaneq

Eqikkarlugu ingerlatsiviup Naalakkersuisunut unnersuussutigai

- inatsisissatut siunnersuutit nassuiaataani suliassat suut innarluutillit illersuisuata isumagisassarinerai erseqqissarneqassasoq, tamanna ingerlatsiviup kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi FN-ip innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanni immikkoortoq 33(2) naapertorlugu isumagisassaannut tunngatillugu.
- inatsisissatut siunnersuummut missingiummi siunnersuutillu nassuiaataani suliassat suut innarluutillit illersuisuata isumagisassarinerai erseqqissarneqassasoq, tamanna Sisimiuni innarluutilinnut qitiusoqarfiup isumagisassaannut tunngatillugu.
- Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit inatsisip allangortinneqarnissaa eqqarsaatersuutigineqassasoq, taamaalilluni Innarluutillit Illersuisuat siunnersuisooqatigiinni ilaasortanngorsinnaaqullugu.
- Inatsisissatut siunnersuummut missingiutit nassuiaataani ilaatigut Inatsisit tunngaviusut, Europamiut inuit pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiissutaannut kiisalu paasissutissanik inunnut tunngasunik katersinnermut inatsimmut (persondataloven) attuumassuteqaatit, illersuisup eqqartuussivimmit akuersissummik peqqaarnani inuinnarnut isersinnaaneranut inuinaallu paasissutissanik illersuisumut tunniussinissamut pisussaaffii nassuiaateqarfigineqarput.

Tulliuttumi ingerlatsiviup unnersuussutai nassuiaatigineqassapput:

Innarluutilinnut tunngasuni suliartunut allanut attuumassutit erseqqinnerusumik nassuiaateqartariaqarput

Innarluutillit Illersuisuat arlaannaannulluunniit politikikkut attuumassuteqanngitsoq ilaatigut Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit unammillernartitaannut oqartussaasut aallussiarnissaannut sunniuteqaqataasinnaavoq. Taamattaq innarluutillit illersuisuat ilaatigut inuiaqatigiinni oqallinnermi pingaarutilimmik tunisisinnaavoq, ajornartorsiutinik innarluutilinnut attuumassuteqartunik innuttaasut qaammarsaavigineqarneranut peqataalluni eqqartorumaneqanngitsunillu innarluuteqarnermut tunngasunut nungusaaqataassalluni.

Taamaattoqarnissaanili piginnaatitsissummik erseqqissumik, pineqartumi suliaqartut allat suliaannut qalliisuunngitsumik peqarnissaa pisariaqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuummut missingiummi ilaatigut innarluutillit illersuisuata (§4, imm. 1-3, innarluutillimmi illersuisuata suliassai tamarmik ataani allatorneqanngillat)

- innarluutillit pisinnaatitaaffii naammagittaalliuteqarsinnaanerilu pillugit innarluutilinnut siunnersuillunilu ilitsersuisassaaq
- pisortanut oqartussanut, pisortat namminersortullu suliffiitut kiisalu kattuffinnut peqatigiiffinnullu il.il. inuit innarluutillit atugaat pisinnaatitaaffiilu naammagittaalliuteqarsinnaanerilu pillugit apeqqutinut tunngassuteqartunik, siunnersuillunilu ilitsersuisassaaq
- Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut tunngatillugu Kalaallit Nunaata inatsisitigut atuutsitsinikkullu pisussaaffii naapertuunnersut nalilersuiffigisassavai
- innarluutilinnut atugassarititaasut pillugit misissuisimanernut, nalunaarusiornernut, ilisimatusarnikkut angusanut, nalilersuilluni nalunaarusianut, kisitsisitigut paasissutissanut, misileraanermi inernernut il.il. paasissutissanik piviusunik pioreersunik katersineq aaqqissuusseqqissaarnerlu
- innarluutilinnut atugassarititaasut pillugit paasissutissanik malinnaatitsisumik aaqqissuusineq aammalu atugassarititaasut pillugit ilisimasanik nutaanik ineriartortitseqqinneq

Missingiummut oqaaseqaatini illersuisup Inatsisartullu Ombudsmandiata akornanni aamma illersuisup eqqartuussiviullu akornanni kiisalu allaffissornikkut oqartussaasut akornanni suliassat agguataarsimanerat nassuiaatigineqarpoq.

Innarluutillilli Illersuisuata suliassaasa Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisooqatigiivi inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat (immikkoortoq 33(2))-mut qanoq qalliinera erseqqinngilaq. Isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutip atuutsinneqarnerata siuarsarnissaanut, illersornissaanut alapernaasernissaanullu ingerlatsivik siunnersuisooqatigiillu ataatsimoorlutik isumaginnittussanngortippai.

Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini imm. 1.1, qupp. 3-mi Innarluutillit illersuisoqarfiatta siunnersuisooqatigiillu suliai pissutigalugit “Innarluutillit illersuisoqarfiata FN-ip inunnut innarluutilinnut isumaqatigiissutaa naapertorlugu Kalaallit Nunaata pisussaaffini inatsisitigut ulluinnarnilu naammassineraa alaatsinaattussaannigikkaa” allassimavoq.

Illersuisup suliassaani illersuisup ilaatigut inatsit taassumalu atuutsinneqarnera inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissummut naapertuunneranik alaatsinaannissaa (nakkutilliineq) tunngavissaatinneqarpoq. Tamannalu illersuisup siuliani isumagisassatut allassimasunik naammassinissinnaaneranut toqqammavissaavoq, tassunga ilagalugit isumaqatigiissummut atatillugu pissutsinik nalilersuineq pisortanillu inuinnarnillu pisinnaatitaaffiit piginnaatitaaffiillu pillugit siunnersuineq.

Innarluutillit illersuisuata sulineranut inuit innarluutilinnut soqutigisallit sulinermi pisariaqarfiatigut periarfissaqartillugulu akuliutsinneqartassasut missingiummi allassimavoq (§4, imm. 4). Ingerlatsiviup Inuit Pisinnaatitaaffinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisalu innarluutilinnut illersuisup sulineranut akuliutsinneqarnissaat qilanaaraa.

Ingerlatsivik siunnersuisooqatigiillu FN-ip inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaat naapertorlugu ataatsimut pisinnaatinneqarnertik aallaavigalugu 2017-2018-imi inuit innarluutillit inuiaqatigiinnik suleqateqarnerminni unammillernartitaannik misissuinissaq, ilisimasaniik paasissutissatullu tunngavigisanik pitsanngorsaanissaq, tassunga ilanngullugit isumaqatigiissutip atuutsinneqarneranut ersiutinik suussusiliinerit kiisalu oqartussat, suliffeqarfiit inuiaqatigiillu akornanni pisariaqartitanik misissuinernik aallartitsinissaq aalajangiuppaat.

- Naalackersuisut inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini ingerlatsiviup Kalaallillu Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisooqatigiit FN-ip inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaani immikkoortoq 33 (2) naapertorlugu isumaginninnerat eqqarsaatigalugu innarluutillit illersuisuata suliasat suut kivissanerai erseqqissassagaat ingerlatsiviup unnersuussutigaa.

Akissut:

Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutillit illersuisuat arlaannaanulluunniit politikikkut attaveqanngillat aamma politikikkut imaluunniit aqutsinermi tulleriissaarinermi ilaangillat. Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutillit illersuisuat ilitsersuisussatut pisinnaatitsisutut naalakkerneqanngillat.

Innarluutillit illersuisoqarfiata aamma inuit innarluutillit illersuisuata inuit innarluuteqartut sinnerlugit sulipput taakkulu atugarisaat aallaavigalugit sulissallutik.

Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutillit illersuisuat inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii siuarsarniarlugit aamma nukittorsarniarlugit nammineerlutik ilanngussisussaapput. Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutillit illersuisuat sulinerminni tamanut ammasumik oqallinnermik pilersitsisussaapput aamma inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit ingerlaavartumik politikikkut sammineqartuarnissaannut ilanngussisussaapput.

Inuit innarluutillit illersuisuat, inatsisilliornerup aamma sulisaatsit, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut Kalaallit Nunaata pisussaaffii naapertuunnersut nakkutiginnittussaangilaq.

Nalilersuiffigineqarpoq, piginnaasat qaleriittut sulinermi ajornartorsiortitsinaviangitsut. Matumuuna pingaartinneqarpoq Innarluutillit illersuisoqarfiata aamma inuit innarluutillit illersuisuata qitiutillugu suliarissagaat inuit innarluutillit taakkualu inissisimanerisa aamma pisinnaatitaaffiisa ersersinneqarnissaat. Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutillit illersuisuat ajornangippat Danskit Inuit Pisinnaatitaaffinut Ingerlatsiviata aamma Inuit Pisinnaatitaaffinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa, Inuit

innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut nalunnigisaat ilisimasaallu sulinerminni tunngavittut atorniartassagaat.

Suliassat illersuisumit politikikkut attuumassuteqanngitsumit isumagineqartussat, suliassallu namminersorlutik oqartussat Sisimiuni innarluutilinnut sullissivianit isumagineqartussat qanoq killeqartinneqassanersut, missingiummi nassuiaatini erseqqissumik allassimanngilaq. Suliassat siuliani allassimasut ilaat innarluutilinnut sullissivimmit aamma isumagineqarumaarnerat ilimagineqartariaqarpoq, tassunga ilanngullugit immikkut apeqqutinut pisinnaatitaaffinnut naammagittaalliornernullu periarfissanik siunnersuinernut ilitersuinernullu tunngasut. Innarluutilinnut attuumasuni suliniuteqartut arlallit pilersinneqarnerat pitsaasuvoq, pisortalli ingerlatsivii marluk suliassami ataatsimi atuutsillugit, suliassat taakkunani qanoq agguataarsimanerat erseqqissuusariaqarpoq.

- Sisimiunit innarluutilinnut ingerlatsiviup qanoq atuunnissaanut ilimagisat eqqarsaatigalugit, suliassat sorliit innarluutillit illersuisuata suliarissanerai, inatsisissatut siunnersuummut missingiummi, siunnersuutillu nassuiaataanni Naalakkersuisut erseqqissumik nassuiaatigissagaat ingerlatsiviup kaammattuutigaa.

Akissut:

Inuit innarluutillit illersuisuata arlaannaanulluunniit politikkimut attuumassuteqanngitsup, suliassat innuttaasut innarluuteqartut pisinnaatitaaffiunik aallaveqartut, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat naapertorlugu isumagissavai massa nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup, Naalakkersuisunit pilersinneqartup suliassat innarluutillinnut tunngasut isumagissavai s.i. pisinnaasaqaannarnissamut sungiusarnek, innarluutilinnut tunngasunik inunnut innarluutilinnut taakkulu ilaqutaannut attaveqataasalu sinnerinut siunnersuineq soorlu t.p. nammineq inigisamik pequsersorneq, innarluutilinnut inatsit malillugu ikiorneqarnissamut qinnuteqarnissamut periarfissat il.il. IPIS-ip suliasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivimmut nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammarpat, taava IPIS atorunnaassaaq.

Illersuisoq Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi ilaasortaasariaqarpoq

Suliaqartunut allanut attuumassutit erseqqinnerusumik allaaserineqarnissaata pisariaqarnera pillugu siuliani oqaatigisanut tapiliullugu, Illersuisoq Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa sulinerannut qaninnerusumik attuumassuteqartariaqarpoq. Innarluutillit illersuisoqarfiat Meeqqat Illersuisoqarfiat MIO assigalugu Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinut ilaasortaatinnaannut periarfissaq eqqarsaatersuutigineqartariaqarpoq.

Tamanna, Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiitut Ingerlatsivia aamma Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi Naalagaaffiit Peqatigiit inunnut innarluutilinnut isumaqatigiissutaanut tunngatillugu siuliani nassuiaatigineqareersutut inissisimaneranut atatillugu, Innarluutilinnut Illersuisoq pissusissamisoortutut suliamut ilaalerneranik nassataqassaaq.

- Ingerlativiup unnersuussutigaa, Naalakkersuisut, Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaat allanngortitsinissaq eqqarsaatersuutigissagaat, taamaalilluni Innarluutilinnut Illersuisoq siunnersuisooqatigiivini ilaasortanngorsinnaanera periarfissinneqarsinnaaqqullugu.

Akissut:

Danskit Inuit Pisinnaatitaaffiitut Ingerlatsiviata siunnersuutaa Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmumut ingerlateqqinneqarpoq taanna Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivinum akisussaaffeqarfimmi akisussaasuvoq. Siunnersuut kingusinnerusukkut Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaanut isumaliutiginninnermut ilanngunneqassaaq. Tassa isumaliutigineqartariaqarpoq, qanoq inuit innarluutillit pitsaanerpaamik Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini sinniisoqarnissaat anguneqarsinnaanersoq. Appiullugu isumaliutigineqartariaqarpoq, qanoq Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma inuit innarluutilinnut illersuisoq pitsaanerpaamik Inuit Pisinnaatitaaffiitut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini suleqateqarsinnaanerata pissarsiffiulluarnissaa qularnaaneqarsinnaanersoq.

Eqqartuussivinnik akuerineqarnani isersinnaatitaanermut paasissutissanillu ingerlatitiseqqinnermut pillugu inatsisit tunngaviusut inuillu pisinnaatitaaffiitut attuumassuteqaatit qulaajaavigineqartariaqarput

Innarluutillit Illersuisuat kinaassutsimik uppernarsaammik takutitsilluni, eqqartuussivimmillu akuersissummik peqarnani inuit innarluutillit pillugit pisortat namminersortullu suliffeqarfiitut kiisalu peqatigiiffinnut kattuffinnullu killilersorneqarani isersinnaatitaasoq missingiummi § 10, imm. 1-2-milu allassimavoq. Pineqartullu nipangersimasussaataagalarlutik, paasissutissanik Innarluutillit Illersuisuata inatsimmut allamut akerliusoqartinnagu, inatsit manna naapertorlugu suliaminik ingerlatsineranut pisariaqartunik Innarluutillit Illersuisuannut tunniussisussaataapput.

Ingerlatsiviup paasinninnera naapertorlugu paasissutissanik pissarsisinnaatitaaneq tamanna Meeqqat Illersuisuat meeqqallu siunnersuisooqatigiivi pillugit inatsimmi (Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 22. November 2011-meersoq) § 12-imi aalajangersakkanut assinguvoq.

Inatsisit tunngaviusut § 72-imi nammineq inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffik illersorneqarpoq. Aalajangersakkap kinguneraa “angerlarsimaffinnik misissuineq, pigisanik arsaarinnineq aamma allakkanik pappiaqqanillu allanik kiisalu allakkanik, telegrafimik telefonimillu isertuussisussaataitanermik unioqutitsineq, inatsimmik allamik toqqammavissaqartartinnagu, taamaallaat eqqartuussiviit akuersisinnerisigut pisinnaavoq”.

Inuttut inuunerup ataqineqarnissaanik pisinnaatitaaffik taassuma saniatigut Naalagaaffiit Peqatigiit aalajangersagaasigut arlalitsigut illersugaavoq, ilaatigut Naalagaaffiit Peqatigiit inuttut politikikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaatigut (ICCP), Naalagaaffiit Peqatigiit meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaatigut aamma Inuit innarluutillit

pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaatigut (Innarluutillit pillugit isumaqatigiissut).¹

Taamattaarlu inuttut inuunerup illersorneqarnissaanut pisinnaatitaaffeqarneq Europamiut inuit pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiissutaani immikkoortortaq 8-mi illersugaavoq. Aalajangersakkakut inuttut ilaqutariittullu inuuneqarnerup ataqqineqarnissaa illersorneqarpoq, ilagalugit angerlarsimaffik, inuinnartut attaveqarneq, aammali paasissutissat inunnut tunngasut. Illersuugaaneq tamakkiisuunngilaq, eqqartuussiviillu aqputigalugit, inatsisitigut periarfissiissutaasut naapertorlugit iliuseqartoqarsinnaavoq, inatsisinik aallaaveqartumik siunertaqartumik siunertanik malersuisoqarluni, tamannalumi inuiaqatigiinni tamat oqartussaaqataanerannik toqqammaveqartuni pisariaqarpoq (assigiimmik alliartoqatigaa). Innarliinerup killiligaasumik siumullu takorloorneqarsinnaasumik pinissaa inatsisitigut toqqammavinni piumasaqaataavoq.

Inuit pillugit paasissutissanik illersuineq paasissutissanik illersuinnermut malittarisassanut qanimut attuumassuteqarput. Inunnut paasissutissat pillugit inatsit Kalaallit Nunaanni ulloq 1. December 2016-imi atuutilerpoq (peqqussut nr. 1238, 14. Oktober 2016-imeersukket).

Inatsisartulluunniit siusinnerusukket aalajangersakkanik assingusunik akuersissuteqarsimagaluarpata, ininut isersinnaatitaaneq paasissutissanillu pissarsisinnaatitaaneq annertoorujussuaq matumani pineqarmat ingerlatsiviup oqaatigissavaa, matumanimi ilaatigut kattuffiit namminersortut il.il. pineqarmata. Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini aalajangersakkat ilaatigut Inatsisit tunngaviusut Europamiut inuit pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiissutaanut attuumassuteqaatit erseqqinnerusumik nassuiarneqanngillat. Missingiussami Innarluutillit Illersuisuat pillugu inatsisip paasissutissallu inunnut tunngasut pillugit inatsisip attuumassuteqaataat aamma nassuiarneqanngillat.

- Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuummut missingiummi nassuiaatini aalajangersakkat ilaatigut Inatsisit tunngaviusut, Europamiut inuit pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiissutaanut inunnullu paasissutissat pillugit inatsimmut attuumassuteqaataat erseqqinnerusumik nassuiaasiussagaat ingerlatsiviup unnersuussutigaa.

Akissut:

Aalajangersagaq allanngortinneqarpoq. Kattuffiit namminersortut il.il. peerneqarput.

Siunnersuutip § 10-anut oqaaseqaatit ilaneqarput Inatsisit tunngaviusut § 72 pillugu paasissutissanik, immikkoortortaq 8 Europamiut inuit pisinnaatitaaffiisa illersorneqarniissaat pillugit isumaqatigiissutaanni aamma inunnik paasissutissanut inatsit.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik

Isumaginninnermut Naammagittaalliuteqarfiup allaffeqarfiata matumuuna Innarluutillit Illersuisuat pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. xx, ulloq xx.xxx 2017-imeersoq pillugu oqaaseqaatini saqqummiutissavai

¹ ICCPR, immikkoortortaq 17, Meeqqat pillugit isumaqatigiissummi immikkoortortaq 16 aamma Innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortortaq 22.

Ataatsimut isigalugu/tamanut tunngasut

Isumaginninnermut Naammagittaalliuteqarfiup allaffeqarfiata siunnersuut ataatsimut isigalugu pitsaasuutippaa, Naalakkersuisullu Naalagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanik (matuma kingorna innarluutillit pillugit isumaqatigiissut) atuuttussanngortitsinnermut atatillugu Innarluutillit Illersuisoqarfiata pilersitsinera pitsaasorujussuartut isigalugu.

Siunnersuut inunnut innarluutilinnut attuumassuteqarpoq. Inatsisissatut siunnersuummi tassungaluunniit nassuiaatini qaqugukkut inuk innarluutilittut isigineqalertarnersoq takuneqarsinnaanngilaq.

Innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortorta 1-imi pineqartup assinga atorneqassasoq unnersuusutigineqarpoq. Siunnersuummi § 1, imm. 2-mi inatsisartut inatsisaannut Innarluutillit pillugit isumaqatigiissut tunuliaqutarineqartoq takuneqarsinnaavoq, isumaqatigiissutilli imarisaanut ilisimasaqarneq siaruarumallugu, pineqartup ilanngunneqarnera iluaqutaassaaq.

Akissut:

Inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanni immikkoortorta 1-mi isumasiuut § 1, imm. 2.-mut oqaaseqaatinut ilanngunneqarpoq.

Oqaaseqaatini takuneqarsinnaavoq immikkoortoq 1.1: ”Naalakkersuisut isumaqartut, Inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat inunnut innarluutilinnut tapersiinissaq pillugu inatsisiliornermi uani pingaarnertinneqassasoq.

Siunnersuutigineqarpoq, oqaaseqatigiiliornera allanngortinneqassasoq, tamanna paatsiveerutsitsisinnaammat, maannakkut atuuttoq, Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 3. November 1994-meersoq kingusinnerusukkullu allaannguutaasimasut allanngortinneqalernera pineqarnerasoq.

Akissut:

Oqaaseqaatit erseqqissarneqarput

- § 4, imm. 1 pillugu: Innarluutillit illersuisuata innarluutillit nalinginnarmik inuttullu pisinnaatitaaffiisa soqutigisaasalu iluaqusernissaat suliarissavai kiisalu inuiaqatigiinni innarluutillit atugaat pillugit isiginninniarlunilu paasissutissiisarnissaa aalajangersakkami allassimavoq.

Siunnersuutigineqarpoq, pisortat inuinnaallu pisinnaatitaaffiiniq allaanerusumik oqaaseqatigiiliornermik allamik oqaaseqatigiiliortoqassasoq, oqaaseqatigiiliornerrulli atorneqarnissaa kissaatigineqarpat, nassuiaatini pisortat inuinnaallu pisinnaatitaaffinnik allannermi suna pineqarnerasoq itisilerneqassasoq.

Akissut:

Siunnersuutip § 4, imm. 1 aamma tassunga oqaaseqaatit erseqqissarneqaneqarput.

- § 8-mut: Innarluutillit Illersuisuata allakkatigut nalunaarusiaata qanoq tamanut saqqummiunneqartarnissaa pillugu aalajangersakkanut ilanngussisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Tamanna Innarluutillit pillugit isumaqatigiissummi imm. 9-mi tiguinnarianut tunngasut eqqarsaatigalugit.

Akissut:

Erseqqissarneqarpoq, saqqummiunneqartarnissaa Inuit Innarluutillit illeruisuata nittartagaani pisassasoq. Matumuuna naatsorsuutigineqartariaqarpoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat – soorunami – nammineq nittartakkamik pilersitsissasoq.

- § 10-mut: Pisortat namminersortullu suliffeqarfii kiisalu peqatigiiffiit kattuffiillu pillugit qanorpiaq isumaqartoqarnersoq aalajangersakkani ersinnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Akissut:

Aalajangersagaq allanngortinneqarpoq. Kattuffiit namminersortut il.il. peerneqarput.

Siunnersuutip § 10-anut oqaaseqaatit ilaneqarput Inatisit tunngaviusut § 72-iat pillugu paasissutissanik, Europamiut inuit pisinnaatitaaffisa illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiisutaanni immikkoortortaq 8 aamma paasissutissanik inunnut tunngasunik katersinermut inatsimmut.

- § 12, imm. 5, § 14 takuuk: Nipangiussisussaataaneq aamma inunnut avataaneersunut Innarluutillit Illersuisoqarfianut attuumassuteqartunut atuutsinneqassasoq § 14-imi allassimasariaqarpoq.

Akissut:

Siunnersuutip § 12, imm. 5 ima ersarissarneqarpoq, suleqatinik killilimmik piffissalikkamik piunasaqaateqartumik atorfinitsitsisoqarsinnaasoq suliassanik aalajangersimasunik suliarinnittussanik. Suleqatit Innarluutillit illersuisoqarfiani atorfillik sulissapput pisortani ingerlatsinerup iluani aamma nipangiussisussaassuseqassapput inuit pillugit malittarisassat atuuttut naapertorlugit, pisortani ingerlatsinerup iluani sulisunut atuuttut, naleqq. matumuuna pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarneqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni § 28.

- § 13, nassuiaatini qupp. 29 takuuk: Immikkoortumi ”Pissutsini..”-mik aallartittumi § 19, § 14-inngorlugu allanngortinneqartariaqarpoq.

Akissut:

Aaqqinneqarpoq.

- § 13, imm. 2, nassuiaatini qupp 30 takuuk:
- Innarluutilinnut Illersuisoqarfiup pisortat ingerlatsinerat pillugu Inatsisartut Inatsisaannut toqqaannartumik ilaatinneqarnera nassuiaatiniinnaanngitsoq, inatsimmili allassimasariaqarpoq.

Akissut:

Pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat sulianut tamanut atuuppoq, Kalaallit Nunaata Namminersornerullutik Oqartussani aamma Kommunini ataanni pisortani ingerlatsinermi, naleqq. inatsisip § 1, imm. 2.

Inuit Inarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuutip § 2, imm. 2-mi takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiani arlaannaanulluunniit politikikkikut attaveqanngitsuulluni ingerlatsiviusoq Kalaallit Nunaata Namminersorlutik Oqartussat ataani.

Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Inuit Innarluutillit illersuisua ingerlatsiviuvoq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataani aamma pisortat ingerlatsineranut ilaasoq. Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Inuit Innarluutillit illersuisuat arlaannaanulluunniit politikikkikut attaveqanngitsuuvoq aamma suliamut ilitsersuisussatut pisinnaatitsisutut naalakkerneqanngillat. Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Inuit Innarluutillit illersuisua kisianni Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataani pisortat ingerlatsineranut ilaavoq.

NIISIP

Inunnik isumaginninnermut siunnersortit peqatigiiffiata NIISIP Kalaallit Nunatsinni innarluutillit illersuisuannik pilersitsiniarneq pitsaasuutippaa. Inuit innarluutillit piffimmut saaffiginnillutik pisinnaatitaaffitik pillugit siunnersorneqarlutillu ilitsersorneqarlutillu naammagittaalliortarfimmik periarfissaqalernissaat NIISIP tapersersorluinnarpaa illersussallugulu.

Pisortat oqartussaasut, kalaallit isumaginninnermut siunnersortit amerlasuut suliffigisaat, siunnersuisarfimmik ilitsersuisarfimmillu saaffiginniffissaqarnissamat aamma periarfissaqalissapput, tamannalu pineqartumik ilisimasat annertunerulernerannut peqataaqataassaaq.

Innarluutillit pillugit Ilisimasaqarfik Siunnersuisarfiutigisoq, IPIS Isumaginninnermut , Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu atuutsitsinerumut Naalakkersuisoqarfiup ataani pilersinneqarpoq innarluutillillu illersuisussaata isumagisassaasa ilaannik isumaginnittuulluni. Taamaammat ingerlatsiviit taakku marluk sutigut suleqatigiinnissaat, sutigullu assigiinngissuteqarnerat erseqqissumik saqqummiunneqartariaqarpoq, innuttaasummi isumaginninnermullu siunnersortit, innarluutillit pillugit sulianik isumaginnittuusut, IPIS-imik Innarluutillillu Illersuisuannik qanoq atuisinnaanerant ersarlummat.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuata arlaannaanulluunniit politikkimut attuumassuteqanngitsup, suliassat innuttaasut innarluuteqartut pisinnaatitaaffinik aallaveqartut, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat naapertorlugu isumagissavai massa nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup, Naalakkersuisunit pilersinneqartup suliassat innarluutilinnut tunngasut isumagissavai s.i. pisinnaasaqaannarnissamat sungiusarnek, innarluutilinnut tunngasunik inunnut innarluutilinnut taakkulu ilaqutaannut attaveqataasalu sinnerinut siunnersuineq soorlu t.p. nammineq inigisamik pequsersorneq, innarluutilinnut inatsit malillugu ikiorneqarnissamat qinnuteqarnissamat periarfissat il.il. IPIS-ip suliasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut

sullissivimmut nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammarpat, taava IPIS atorunnaassaaq.

Innarluutillit Illersuisuat, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Illersuisoqarfiat, inunnut innarluutilinnut immikkut pisariaqartitsisunut, inuit innarluutillit siunnersorneqarfiattut iltersorneqartarfiattullu immikkut sammisaqassaaq, taamaalilluni taakku pisinnaatitaaffimminnik iluaquteqarsinnaaqqullugit – taamaammallu tamanna meeqqanut inuusuttunullu annertuumik sunniteqassaaq, taamaalilluni innarluutillit illersuisuata meeqqallu illersuisuata meeqqat pisinnaatitaaffiitut tunngasunik suleqatigiinnerat ersarissuussalluni, aammali taakku sukku assigiinngissuteqarnerat ersarilluni, meeqqanummi inuusuttunullu innarluutilinnut sumut saaffiginnissinnaaneq ersarlussinnaammat.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuata arlaannaanulluunniit politikkimut attuumassuteqanngitsup, suliassat innuttaasut innarluuteqartut pisinnaatitaaffiunik aallaveqartut, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat naapertorlugu isumagissavai massa nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup, Naalakkersuisunit pilersinneqartup suliassat innarluutilinnut tunngasut isumagissavai s.i. pisinnaasagaannarnissamut sungiusarnek, innarluutilinnut tunngasunik inunnut innarluutilinnut taakkulu ilaqutaannut attaveqagataasalu sinnerinut siunnersuineq soorlu t.p. nammineq inigisamik pequsersorneq, innarluutilinnut inatsit malillugu ikiorneqarnissamut qinnuteqarnissamut periarfissat il.il. IPIS-ip suliasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivimmut nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammarpat, taava IPIS atorunnaassaaq.

MIO

Ulloq 3. januar 2017 Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik tusarniaanermi nassiussat tigusimavakka. Taamaammallu qujassutigeqaara tusarniaanermi peqataatinneqarnera. Tusarniaanermi Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu, kiisalu Meeqqat Illersuisuattut assut pingaaruteqarmat.

Meeqqat Illersuisuattut sulininni meeqqat inuusuttullu innarluutillit pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqarnissaat suliama ilagivaattaaq, takusinnaallugulu nunatsinni innarluutilinnik suliagarnermi assut pisariaqartinneqartoq. Taamaammallu qiimmaallaatigivara kissaatigineqarmat suliffeqarfimmik suliamik ingerlatsisussamik pilersitsisoqarniartoq.

Meeqqat inuusuttullu innarluuteqartut inuunermik imaqarluartumik inuttullu ataqinassuseqartumik, imminnut tatiginnilersitsisumik inuiaqatigiinnilu peqataallutik inuuneqarnissaannik pisinnaatitaaffeqartup (Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat, immikkoortortaq 23).

Ataatsimut isigissagaanni takusinnaavara, ataasiakkaannguit eqqaassanngikkaanni, Innarluutillit Illersuisuata suliffeqarfissaa Meeqqat Illersuisuata suliffeqarfiani suleriaatsit atorneqartut aallaavigineqartut. Oqaaseqatigiumasakkalu massakkumut tikillu uanga (MIO’p) misilittakkakka (unamminartullu) aallaavigissavakka.

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit

§ 1: Inunnik innarluuteqartunik suliaqarneq annertoorujussuuvoq. ”Inuit innarluutillit” tassaapput inersimasut aamma meeqqat inuusuttullu, inuit tarnikkut aamma timikkut innarluutillit, imaluunniit ataatsikkoortitsisut, kiisalu siusinaartumik sulisinnaajunnaarlutik pisartagallit. Neriuppunga sulisoqarnikkut aningaasaqarnikkullu nukissat/isumalluutit aallaavigineqarumaartut. MIO’mut Aningaasatigut inatsisitigut tunniunneqartartunut sulisullu amerlassusaannut sanilliutissagaanni, Innarluutillit Illersuisoqarfiat (sulisut, suliassat, ilisimasani katersuineq) immikkoortinniarneqartut annikiginarput.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqataralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

§3: Ukiunut pingasunut killilereerlugu atorfinitsitsisoqarniarpoq. Uanga siulimalu Meeqqat Illersuisuattut misilittakkavut aallaavigalugit piffissaq sivikippallaarpoq, siunnersuutigerusullugulu ukiumik ataatsimik marlunnilluunniit ilaneqarnissaat, soorlu nunani avannarlerni allani meeqqat sinniisui taamatut pineqartartut. Nalunngilarput allaffissorneq, aningaasaateqarfinnut qinnuteqarnerit, politikkikkut aalajangiinerit il.il. piffissamik tigusipallattartut. Illersuisutut ukiut pingasut ingerlaneranni suliniutit amerlasuut aallartinneqarsinnaapput, kisanili peqqutit assigiinngitsut pissutaallutik naammassinissaannut piffissaliunneqartoq imaassinnaavoq naammassinngitsoorneqarsinnaaspput iluatsinngitsoorlutillu. Kingunerisinnaavaalu suliniutini siullermiilli siunniunneqarsimasutut pilersaarutaasimagaluartutut naammassinngitsoorneqartut. Tassaniipporlu aamma innuttaasut ilinnik illersuisutut tatiginninnerat attorneyqarsinnaalluni, sualummik inuit sullitaneersuniit (uannut tunngatillugu meeqqaniit aamma innarluutillit illersuisuminnut).

Akissut:

Piffissaq ukiut pingasut siunnersuutigineqartoq allannngortinnagu atatiinnarneqarpoq. Periarfissaqarpoq atorfiup suli ukiunik pingasunik sivitsorneqarsinnaanera.

Pingaartinneqarluinnarpoq, Inuit Innarluutillit illersuisuattut atorfik allaffissornermi atorfiulissanngitsoq. Inuit Innarluutillit illersuisuattut atorfimmik pisariaqarpoq annertuumik inuttut pimoorussinissaq siuttutullu ingerlanissamut piumassuseqarnissaq. Inuit Innarluutillit illersuisua suliaminut atatillugu nuna tamakkerlugu aamma kommunit pingaarnertut politikkikkut salliutitaannik, allaffissornermi pisarnerannik aamma aalajangiisarnernik qularinnissiinnasariaqarpoq. Ilungersunartuuvoq aamma piumasarpasuaqarpoq. Qularnarneqartariaqarpoq, Inuit Innarluutillit illersuisuata ingerlatsivia qaqugukkulluunniit nukittuumik inuttaqarnissaa, oqallinnernik pisariaqartunik ingerlatsisinnaasumik.

§ 4: Inuit Innarluutillit Illersuisuata suliassai (Meeqqat Illersuisuata suliaanut assingusut) amerlallutillu assigiinngitsuupput. MIO'mi misilittagaqarfigaarput, allaffeqarfimmi, soorlu ataani atsiortoq, suleqataalu sisamat, suliassat annertussusaat sulisunut naapertuutinnginnerat. Siunnersuineq ilitersuinerlu, kiisalu ilisimasanik katersineq siammarterinerlu sulisunik amerlanernik pisariaqartitsivoq. Inuit innarluutillit atugaannik ilisimasassanik katersilluni nunatsinni angalasiaqarneq taamatuttaaq aningaasartornartorujussuuvoq. Aningaasanillu inatsimmi immikkoortinneqarsimasut 2,5 mio. kr. (takuuk pisortat allaffeqarfiini aningaasartuutigineqartartut allaffissornikkullu kingunerisartagai) aamma inatsisit aallaavigalugit suliassat naammassinissaat tunngavigalugit aningaasanik avataanersunik qinnuteqartariaqartarnissat (takuuk § 15, stk. 2) eqqarsaatigalugit, innersuutigineqassaaq paragraffimi pisaq pillugu aalajangersakkat (annertussusaat) eqqartorneqarnissaat, soorlu uani eqqarsaatigineqartoq atugassarititaasunut tunngatillugu paasissutissanut malinnaanissaq, paasisanik inissitsiterineq, ilisimasanik ineriartortitsineq il.il.

Suliamut tunngasumik ilinniagalimmik atorfinitsitsineq (takuuk qup. 4 Nalinginnaasumik oqaaseqaatini suliamik immikkut ilisimasalik) aamma/imaluunniit avataaneersunik suliamut tunngasunik suliaqartunik suleqateqarnermi aningaasat suliffeqarfimmut tunniunneqarsimasut sukkasuumik atorneqartassapput.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqataralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Nalinginnaasumik oqaaseqaatinut oqaaseqaatit

1.1 Siunnersuutip tunuliaqataa: Nuannerpoq Naalagaaffiit Peqatigiit Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaat inatsisiliornermit aallaaviginiarneqarmata. Innuttaasut innarluutillit allatuulli peqqinnissakkut, ilinniartitaanikkut, sulliveqarnikkut politikikkullu aalajangeeqataasinnaanissaminnut periarfissaqartitaassammata. Kalaallit Nunaat – nassuiaatigineqareersutut – pisussaataavoq periarfissat taamaattut suliniutiginissaannut. Soorlu aamma nuannaarutigigiga, inunnik isiginninneq: inuit innarluutillit innarluuteqarnerat aallaaviginagu pineqarnissaat, kisiannili inummut inuiaqatigiinnillu akimmisaartitsisut isigineqassammata.

Qupperneq 3 allerpaami: GRM, IMR aamma Naalackersuisoqarfik akunnerminni pingasoqiusamik, kiisalu suliffeqarfiit allat akuutinnerisigut suleqatigiinnermut atatillugu pingaartuusoraara innarluutilinnik siunnersuisarfik ilisimasaqarfillu IPIS eqqaaneqarneqarnissaa. IPIS Kalaallit Nunaanni innarluutillit atugaat pillugit ilisimasaqarluarlutillu misilittagaqarluarput, ilisimallugulu Naalagaaffiit Peqatigiit Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaat aallaavigalugu suut pitsanngortinneqarsinnaanersut.

Akissut:

IPIS, Innarluutillit pillugit ilisimasaqarfik aamma siunnersuisarfik suliffeqarfiuvoq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfik ataani inissisimasoq. IPIS-ip sulasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivimmuut nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammassaaq. Naalackersuisoqarfiup nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivik isumaqatigiissutip naammassineqarnissaanik nakkutilliilluni sulinermut ilanngutitinniarpa.

Qupperneq 6 qullermi: Nuna tamakkerlugu inuit aalajangersimasut aallaavigalugit ilisimasanik katersineq, inerisaaneq siammarterinerlu nukinnik assut tiguisarput. MIO tamanna misilittagaqarfigingaatsiarpa, tassani nunatsinni angalanerit Naalagaaffiit Peqatigiit Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaasa attuumassuteqartunut ilisimasariaqakkanut tunngasunik paasisimasaqalersimanikkut. MIO'p innersuussutigerusuppa Naalackersuisoqarfiup Innarluutillit illersuisoqarfiata suliassaq ingerlatissagaa.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnanik aalajangerneqarumaarpoq.

Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Inuit Innarluutillit illersuisua akisussaapput suliffeqarfimmik aaqqissuunnissaanut. Inuit Innarluutillit illersuisuat sulinerminut atatillugu Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfiup aamma nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup ilisimasaannik misilittagaannillu iluaquteqarsinnaavoq.

MIO isumaqarportaaq suliassaat "Meeqqanut inuusuttunullu malitseqartitsineq"-mik ilaneqarnissaat. Kalaallit Nunaat Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat ukiut 20-t sinnerlugit peqataaffigereepaa, taamaammallu pisortani namminersortuniluunniit meeqqanik inuusuttunullu suliaqartuni, sullitami pisariaqartitaat siulliunneqartarnissaat qulakkeerneqartassaaq. Skandinaviami nunani arlalinni "Meeqqanut malitseqartitsisarnermi naatsorsuisarneq" isumassasiofigineqarsinnaavoq.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut ilanngussivoq inuit innarluutillit ilagalugit meeqqat inuusuttullu innarluutillit pisinnaatitaaffiisa siuarsarneqarnissaannik aamma qulakkeerneqarnissaannik.

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Kalaallit Nunaanni Namminersortut maleruagassanik suliaqarnermi inatsilerinermut najoqqutassiaat tunngavigalugit. Siunnersuutip innuttaasunut kingunissai immikkoortumi ilanngunneqarsimapput .

KANUKOKA

Tusarniaassummut akissuteqarnissamik periarfissaqarneq KANUKOKA-mit nuannaarutigineqarpoq. Kommunit ilaasortaasut oqaaseqartereerlugit tusarniaassummut akissuteqaasiortoqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuummi § 1 naapertorlugu inuit innarluutillit inuiaqatigiinni pisinnaatitaaffiik soqutigisaannillu siuarsaanissaq pillugu malittarisassaliortoqarnissaa siunertaavoq, aammalu inuiaqatigiinni inuit innarluutillit aallunneqarnerannik atugaannillu paasititsiniaarnermut malittarisassaliortoqassasoq siunertarineqarluni.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa qulakkeerneqarnissaat Naalackersuisunit pingaarnersiugaasoq KANUKOKA-mit assut naammagisimaarneqarpoq, taamaattorli inatsisissatut siunnersuut naapertorlugu taamatut ilusilimmik siunertamut allaffissornikkut suliffeqarfissamik pilersitsinissaq kattuffimmit eqqortuusorineqanngilaq.

Siunnersuummi atuarneqarsinnaavoq innarluutillit illersuisoqarfiat inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii soqutigisaalu pillugit oqaaseqartartuussasoq, taamaalillunilu kajumissuseqarneq ersarissuunerlu apeqqutaalluinnarsinnaallutik.

Tamatumunnga tunngatillugu KANUKOKA-mit isumaqatigineqarpoq, pissutigalugu piumasaqaataasoq inuit innarluutillit pillugit isumaqatigiissusiaq kisimi malinneqassanngimmat aammalu Naalackersuisunit atulersinneqartoq inatsit aamma kisiat malinneqarani, aammali inuit innarluutillit inuiaqatigiit akornanni kulturikkut paasinnittaaseq ulluinnarnilu nunami qanoq ittuuneq, inuiaqatigiit agguataarnerat attaveqarnikkullu pissutsit pissutaallutik aporfisartagaat aallaavigalugit sullinneqassammata.

Tunngaviumillu KANUKOKA-mit naliliineq imaappoq inuit innarluutillit pillugit inatsisip tamarmiusup kukkunersiomeqamissaanut pilersaarut qangalili utaqqineqartup sallerisaallugu pingaarnersiorneqassasoq, taamaalioroqassasorlu inuit innarluutillit illersuisoqarfianik nutaamik pilersitsinissap isummerfigisariaqarnissaa sioqqullugu.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inuit innarluutillit illersuisoqarfiaata ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Inuit innarluutillit inatsisissatut siunnersuummi immikkoortut naapertorlugit toqqaannartumik siunnersorneqarsinnaalernissaannik ilitsersorneqarsinnaalernissaannillu qulakkeerinnittussat, aammalu oqartussat suliffeqarfiillu eqqarsaatigalugit sulianik siunnersomeqarnissat paasissutissanik ingerlatitseqqisamerit kiisalu paasisanik katersinissanik assigisaannillu qulakkeerinninnissat suliniutaasut tulluartausut silatusaamerusullu KANUKOKA-mit isumaqarfigineqarput, taakkuummata inatsimmik naammassinninnissamut qulakkeerinnittussatut atomeqartussat.

Innarluutillit illersuisoqarfiannik pilersitsinissamik isuma imminermi suliniutitut pitsaasutut isigineqarpoq, ilaatigut innuttaasut puigorneqarsimasutut inissisimasut eqqarsaatigalugit, taakkuuppullu inuit innarluutillit inuit akornanniinnissaminnik annilaangassuteqartut innuttaasullu innarluuteqanngitsut assinganik pisinnaatitaaffillit assigalugit inissisimasut.

Akerlianik kommunit eqqarsaatigalugit Namminersorlutik Oqartussat ataanni innarluutillit pillugit sullissisussanik ilassuserlugu pilersitsisoqarnissaa KANUKOKA-mit pissusissamisoorineqanngilaq, naleqqiuguk inatsisissatut siunnersuummi § 10, pissutigalugu Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissusiaannut naapertuuttumik naammattunik misissuinissamut periarfissaqareemat. Tamanna pillugu ataani itisilerlugu nassuiarneqarpoq.

Akissut:

Siunnersuut isumaginninnermi suliassaqarfimmi suliassat, akisussaaffiit aamma piginnaasat agguartaarnerinik kinguneqanngilaq aamma uuma ataani inunnut innarluuteqartunut isumaginninnermi malittarisassanut. Kommunit allanguuteqanngitsumik kommunit suliassaannik suliarinniniisamut akisussaapput.

Inuit Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinermut atortussaangilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allanguuteqaratik atorineqarput. Inuit Innarluutillit illersuisuata pingaarnertut qitiutiisavaa inuttut pisinnaatitaaffiit qitiutinnerat aamma Inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat.

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inuit innarluutillit illersuisoqarfiannik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut una pillugu inatsisip ingerlanneqarnera KANUKOKA-mit maanna oqaaseqarfigineqassaaq, tamatumalu kingorna inatsisissatut siunnersuummi immikkoortut ataasiakkaat oqaaseqarfigissallugit.

Inatsisip ingerlanneqarnera eqqarsaatigalugu meeqqat illersuisuat meeqqallu pillugit siunnersuisooqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaannut inatsisissatut siunnersuut una assingoreersoq KANUKOKA-mit maluginiarneqarpoq. Inatsisip kingulliup taaneqartup siunnersuutitut tusarniaassutigineqarnera KANUKOKA-mit isorineqarpoq, tassami KANUKOKA kommunillu inatsisip suliarineqarnerani peqataatinneqarsimangimmata.

Taamanikkut KANUKOKA-p isorinninnera Naalackersuisuusimasunit itigartinneqarpoq ima oqaasertalerneqarluni:

"Oqaatigineqassaaq isumaginninnermut, peqqinnissamut imaluunniit ilinniartitaanermut inatsit matumani pineqangimmat. Kisiannili matumani meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit inatsisissatut siunnersuut pineqarpoq. Taamaalilluni kommunip susassaqrarfianut tunngasut matumani pineqangillat."

Kommunip susassaqrarfiisa iluini misissuinernik nakkutiginninnernillu nassataqartut pissusissamisoorumik allaffissornikkut sunniuteqartariaqartut kingunerisaannik inatsisit suliarineqarnerini sapinngisamik siusinnerpaamik kommunit peqataatinneqartarnissaat KANUKOKA-mit isuma suli attanneqarpoq, matumanittaaq innarluutillit illersuisoqarfiat pillugu inatsisissatut siunnersuummut uunga atuutsinneqarpoq.

Akissut:

Siunnersuut isumaginninnermi suliassaqrarfimmi suliassat, akisussaaffiit aamma piginnaasat agguartaarnerinik kinguneqanngilaq aamma uuma ataani inunnut innarluuteqartunut isumaginninnermi malittarisassanut. Kommunit allannguuteqanngitsumik kommunit suliassaannik suliarinniniisamut akisussaapput.

Inuit Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinermut atortussaannilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorneqarput. Inuit Innarluutillit illersuisuata pingaarnertut qitiutiisavaa inuttut pisinnaatitaaffiit qitiutinnerat aamma Inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat.

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inuit innarluutillit illersuisoqarfiannik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu.

Matumani UPA 2016, imm. 37-p aalajangiiffigineqarnissaanut tunngasuinnaanngitsoq KANUKOKA-mit oqaatigineqassaaq, tassami meeqqat illersuisuat meeqqallu pillugit siunnersuisooqatigiit pillugit inatsimmut assingusumik ingerlatsivittut oqartussaaffeqarfiit eqqarsaatigalugit nakkutilliisarfimmik pilersitsisoqarnissaanik piumasaqaatitaqangimmat.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinermut atortussaannilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorneqarput. Inuit Innarluutillit illersuisuata pingaarnertut qitiutiisavaa inuttut pisinnaatitaaffiit qitiutinnerat aamma Inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat.

Inuit Innarluutillit illersuisuat oqallinnermik pilersitsissaaq aamma inuit innarluutillit pillugit kommunini suliaassat kommuninit suliarinninnerannut apeqquteqartassaaq. Matumuuna Inuit Innarluutillit illersuisuat s.i. inunnut innarluutilinnut ilaqutaasut imaluunniit Sermitsiaq/AG aamma KNR immikkuunngilaq.

Kommunit pisortani oqartussat allat assigalugit aalajangikkaminnik illersuisinnaasariaqarput apeqqutinillu akisillutik. Tamanna atuuppoq kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aamma aaqqissuusaanera pillugu inatsimmi nakkutilliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerni. Kisianni tamanna aamma Innarluutillit illersuisuata aamma tusagassiortut nalinginnaasumik apeqqutaannut aamma isornartorsiuinerannut atatillugu atuuppoq.

Innarluutillit pillugit isumaqatigussusiami suliamik naammassinninnissamut nakkutilliinissamullu najoqqutassiat nassuiaatigineqartut, kommunip innarluutilinnut suliaasaqarfiup suliarineqarnerata nakkutigineqarnera eqqarsaatigalugu, misissueriaatsini pioreersuni isumagineqartut KANUKOKA-mit oqaatigineqartariaqarpoq, taannalu Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfimmi isumaginninnermik immikkoortumut nakkutilliisoqarfimmut ilaatinneqarpoq, matumani IPIS, Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqarfik, nalinginnaasumik kommuninik nakkutilliineq, Inatsisartut Ombudsmandeqarfiat, Dansk Institut for Menneskerettigheder og domstolskontrollen ilanngullugit.

Akissut:

Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu.

Aammattaq innuttaasut assigiinngitsutigut inissisimasut illersuisoqarfimmit naammaginnartumik angusaqarfiunissaasa kingunerisaanik sulisunik atuinissaq KANUKOKA-mit nalornissutigineqarpoq. Meeqqat, innarluutillit innuttaasullu allatigut sanngiillisimasutut inissisimasut illersuisoqartarneri Europap nunaanni piupput, taamaattoqartitsivorlu innuttaasut amerlasoorsuit tunngavigalugit, angisuunik aningaasaateqarneq tunngavigalugu, pisortat immikkoortui angisuut tunngavigalugit aammalu inuiaqatigiit agguataarsimaneri Nunatsinnut allaanerujussuit tunngavigalugit. Innuttaasut assigiinngitsut pillugit illersuisoqarfimmi pilersitsineq pisariaqanngitsumik allaffissornerujussuarnik kinguneqaannassasoq KANUKOKA- mit ernummatigineqarpoq, illersuisoqarfimmillu pilersitsinerup siunertaanut akerliulluinnartumik ingerlasinnaalluni, tassalu innuttaasut pisinnaatitaaffiinik qulakkeerinninnissaagaluq ulluinnarnilu oqinnerusurnik atugaqartitsinissaagaluq.

Akissut:

Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu. Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami innarluutillit illersuisuanut

anigaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni anigaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Allaffissornerujussuanngoratarnissamut apeqqt pillugu inatsisissatut siunnersuummi aamma meeqqat illersuisuat meeqqallu pillugit siunnersuisooqatigiit pillugit inatsit naapertorlugu meeqqat illersuisuat sulianik ataasiakkaanik suliaqarsinnaangitsaq, taamaattorli innuttaasut saaffiginnissuteqarpata suliat ataasiakkaat qaqlertuisinnaasoaq taamaalillunilu pularlunilu ingerlatsivimmit paasissutissanik piumasinnaasoaq matumani KANUKOKA-mit erseqqis-saatigineqassaaq. Piumasaqaatit imminnut akerliusut qanoq ataatsimoortinneqassanersut KANUKOKA-mit ajornakusoortinneqarput.

Akissut:

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pillugit suliat piviusut suliarineqartarput aamma aalajangiiffigineqartarput inunnik isumaginninnermi malittarisassat atuuttut naapertorlugit Isumaginninnermi Naammagittaaliuteqartarfimmullu naammagittaalliornissamik periarfissalerlugit.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pillugit sulianik piviusunik suliarinninnerit aamma alajangiiffiginninnerit akukilikitsumik inatsinik, allaffissornermi pisarnernik aamma sulisaatsinik naleqqutinngitsunik ersersitsisarput.

Naliliineruvoq, meeqqat illersuisuanut aamma meeqqat pillugit siunnersuisooqatigiit piginnaaneqarneqarnerat assingusoaq inatsimmi aqunneqarsinnaasimasoaq pingaarutilimmik ingerlatsinermi ajornartorsiuteqanngikkaluartumik. Naliliineruvoq, tamanna meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffiit pillugit oqallinnermik aamma takussaanerulernerinik pilersitsinermi peqataasimasoaq.

Allatigullu allaffissornerujussuaqartitsilersinnaasut eqqarsaatigalugit illersuisoqarfiit aaqqissuusaaanikkut inissisimanerisa allaffissorinikkullu nakkutilliillutik atuunnissaasa ersarissarneqannginneri KANUKOKA-mit amigaatigineqarput.

Meeqqat illersuisuat meeqqallu pillugit siunnersuisooqatigiit pillugit inatsisip suliareqqaarnerani meeqqat innarluutillit pisariaqartitaat immikkut meeqqat illersuisuanit eqqumaffigineqassasut ersarissarneqarsimasoaq KANUKOKA-mit sukumiisumik maluginiarneqarpoq.

Akissut:

Naatsorsuutigineqarpoq, piviusumi pisarnermi ajornartorsiuteqarnaviannngitsoaq meeqqat illersuisuatalu akornanni, suliamini meeqqat pisinnaatiffiit pillugit Naalaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannik aallaaveqarmat aamma innarluutillit illersuisuat inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanik suliaminut aallaaveqarmat.

Innarluutillit illersuisuata arlaannaanulluunniit politikkimut attuumassuteqanngitsup, suliassat innuttaasut innarluuteqartut pisinnaatitaaffiit aallaveqartut, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat naapertorlugu isumagissavai massa nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup, Naalackersuisunit

pilersinneqartup suliasat innarluutillinnut tunngasut isumagissavai s.i. pisinnaasaqaannarnissamut sungiusarnek, innarluutilinnut tunngasunik inunnut innarluutilinnut taakkulu ilaqutaannut attaveqagataasalu sinnerinut siunnersuineq soorlu t.p. nammineq inigisamik pequsersorneq, innarluutilinnut inatsit malillugu ikiorneqarnissamut qinnuteqarnissamut periarfissat il.il. IPIS-ip suliasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivimmu nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammarpat, taava IPIS atorunnaassaaq.

Allaffissornikkut misissuisarnerit Inatsisartullu Ombudsmandeqarfiannut tunngatillugu KANUKOKA-mit maluginiarneqarpoq, naak taakku akornanni suliat agguataarneri assigiinngitsuugaluartut, atuuffiit assigiinngitsut pingaarnersuinnittarnerminnik ajornartooruteqartassapput. Atuuffiit assigiinngitsut suliat assigiit ataatsikkut misissortassapatigit iluatsitsinerussanngilaq.

Akissut:

Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinerimut atortussaannngilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorneqarput.

Nakkutilliinermi aamma misissuinermi ingerlatsinerit pioreersut aamma Inatsisartut Imbudsmadiata akornanni pisussanik tulleriarinissamut ajornartorsiutissanik pilersitsinngillat.

Naliliineruvoq, meeqqat illersuisuanut aamma meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit inatsit assingusoq aqunneqarsinnaasimasoq pingaarutilimmik ingerlatsinerim pisussanik tulleriarinissamut ajornartorsiuteqanngikkaluartumik.

Eqiterlugu KANUKOKA-mit innersuussutigineqassaaq inatsisissatut siunnersuut ima allanngortittariaqartoq, nakkutilliinermut immikkoortua siunnersuummit peersinneqarluni.

Akissut:

Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinerimut atortussaannngilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorneqarput.

Naliliineruvoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat pisortanit akisussaasunit aamma suliffeqarfinit inuit innarluutillit pillugit nakorsartinnerinut aamma sulianik aalajangiinernut nalinginnaasumillu paasissutissiinernut sulianut nutaanut aamma aalajangiiffigineqarsimasunut, sulianut ingerlaartunut, aningaasaliissutinut, akuerisatut aalajangikkanut, sulisaatsinut il.il. paasissutissanik pissarsisinnaasariaqartoq.

Piviusumi oqallinneq aamma takussaaneq pilersinneqarsinnaannngilaq inuit innarluutillit atugarisaat piviusut tigussaasumik ilisimasaqarfiginagit.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffinik pitsanngorsaanissamut pissusissamisoortumik suliniutaasinnaasut tassaasinnaavoq nunat tamalaat innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaannik protokolimut nammineq toqqarneqarsinnaasumik atuutsitsilernissamut nangaassuteqarnerminik Kalaallit Nunaataa atorunnaarsitsisinnaanera.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Taamaattoqassappat, inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut nammineq qinerlugu allattorsimaffimmik atortuulersitsinissamut nangaassummut aalajangersimaneq atorunnaarsinneqassappat tamanna Inatsisartut aalajangigassaraat.

Nammineq qinerlugu allattorsimaffik naammagittaalliornissamut ingerlatseriaatsip akerlianik misissuinissamut periarfissiivoq. Nammineq qinerlugu allattorsimaffiup ilagai immikkoortortaq 6 malillugu suliassat, ataatsimiititaliap paasissutissanik tatiginartunik pissarsisarfia, taakku takutippaat, naalagaaffik peqataasoq asuliunngitsumik imaluunniit tulleriiaarluakkamik isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffiit allassimasut unioqqutitsisoq. Ataatsimiititaliap paasissutissat pissarsiarineqarsimasunik misissueqqissaarnermik taava aallartitsisinnaapput.

Naliliinerugallarpoq, inuit innarluutillit illersuisuanut siunertarineqartoq, ilagalugu oqallinnermik aamma takussaanerulernermik pilersitsinissaq aamma siuarsaalluni sulinermik inuit innarluutillit pisinnaatitaaffinik qularnaarinnineq nammineq qinerlugu allattorsimaffik aqutigalugu anguneqarsinnaanngitsoq.

Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuummi aningaasatigut kommuninut kingunerisassaattut naatsorsuutigineqartut kommunip paasissutissiinissamut nalunaaruteqarnissamullu pisussaaffeqarnera pillugu § 10-mi aammalu ukiumoortumik ataatsimut naapinnissaq pillugu § 7-imi aalajangersakkat eqqornerusumik naliliivigineqarnissat KANUKOKA-mit maqaasineqarput.

Inatsisip nutaap malitsigisaanik kommunit aningaasartuuteqarnerulinnginnissaat pingaaruteqarpoq, aammalu tamanut tapiissutitigut imaluunniit utertinneqartussat pillugit aaqqiissuteqartarnikkut iluarsilluni kommunit aningaasartuuteqaratarnissaannut matussutissanik peqarnissaat kissaatiginarani.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut

anigaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni anigaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Ukiumoortumik ataatsimiitsitsinermut anigaasartuutit akilerneqassapput anigaasatigut killigititat iluanni taakku aalajangerneqartarput ukiumoortumi anigaasanut inatsimmi.

Soorlu inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatini oqaatigineqarsimasoq naliliiffigineqarpoq, kommunit naatsorsuutigissagaat minnerusumik allaffissornikkut nammakkerneqarnissaq Inuit Innarluutillit illersuisuat paasissutissanik aamma paasissutissiinernik il.il. nalunaartarnermut atassuteqartumik. Maannakkuugallartoq tunngavissaqanngilaq anigaasatigut akissaataajaataajaasinnaasut missingersornissaat.

Meeqqat illersuisuat meeqqallu pillugit siunnersuisooqatigiit pillugit inatsit assingusooq naapertorlugu naalagaaffimmit tapiissutinit imaluunniit utertitsinermut aaqqissuusinermit aaqqiissutsinut piumasaqaatsinik kommuninit tiguisisoqarsimangilaq.

Matumuuna malugineqassaaq, kommunit ullumikkut inuit innarluuteqartut pillugit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut naatsorsueqqissaarnermi paasissutissanik nalunaassallutik pisussaareermata, naleqq. Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 8, 25. Juni 2014-imeerssup § 65-ia.

§ 65. Kommunalbestyrelsip kisitsisitigut paasissutissat il.il. suliarissavai.

Imm. 2. Kisitsisinngorlugit paasissutissat imaqarput qanoq ukioqarnermik, arnaanermik angutaanermilluunniit, sumi najugaqarnermik, nappaatip suuneranik, qanga ilanngunneqarsimanermik, ikiorsiissutinik atuilernermik, qanga akuersissuteqarsimanermik aamma akuersissutip atuuffiata sivisussusianik.

Imm. 3. Kisitsisitigut paasissutissat ataavartumik malinnaasinneqassapput Naalackersuisunullu nassiunneqartassallutik ukiut tamaasa kingusinnerpaamik 1. martsimi.

Imm. 4. Naalackersuisut imm. 3-mi kisitsisitigut paasissutissat nassiunneqartartut saniatigut sukkulluunniit kommunalbestyrelsi qinnuvigisinnaavaa kisitsisitigut paasissutissanik nassiusseqqullugu, tak. imm. 2.

Imm. 5. Naalackersuisut imm. 2-mi taaneqartut saniatigut sukkulluunniit qinnutigisinnaavai kisitsisitigut paasissutissat allat.

Naatsorsuutigineqartariaqarpoq, kommunini qarasaasiakkut periutsit / databasit Naalackersuisunut nalunaaruteqarnermut tunngaviusut, assinganik Inuit Innarluutillit illersuisuanut paasissutissanik aamma pasissutissiinermi tunngavigineqarsinnaassasut.

Tamatuma kingorna inatsisissatut siunnersuummi taaguutinut tunngasumik KANUKOKA oqaaseqaatissaqarpoq, tassami matumani taaguut "innarluutillit" peerlugu "inuit innarluutilinnik" taarserneqassasoq, pissutigalugu oqaaseq "innarluutillit" nuanniitsunik sunniuteqarsinnaammat.

Akissut:

Siunnersuutit oqaaseqaatertallit oqariartaaseq "inuit innarluutillit" atorpaat.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut KANUKOKA imaattunik oqaaseqaatissaqarpoq:

Kapitali 2-mut inatsisissap qulequtaa:

Inatsisip qulequtaa naapertorlugu inatsit innarluutillit illersuisuannut tunngatinneqarpoq kapitali 2-llu qulequtaa innarluutillit illersuisoqarfianut tunngatinneqarluni. Taaguutit marluk atorineqartut assigiinngitsorujussuupput, innarluutillit illersuisuat inuup sulineranut tunngatinneqarmat illersuisoqarfialu suliffeqarfiulluni oqartussaqaarfik. Inatsimmi aalajangersakkat allat najoqqutaralugit qanoq suliarineqarnissaanik siunnersuuteqartoqarneranik taaguutitigut ersarissaasoqanngilaq.

Akissut:

Inatsisip qulequtaa aamma kapitali 2-mut tunngatillugu ilusilerneqarsimavoq Meeqqat illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 22. November 2011-meersoq assigalugu.

Siunnersuutip § 2 takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat pilesinneqassasoq. Kapitali 2-mit tamanna takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat tassaasoq Inuit Innarluutillit illersuisua aamma allaffeqarfik. Inaarutaasut takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat Inuit Innarluutillit illersuisuanit aqunneqartoq.

Aammali oqaaseqaatit § 2 unnersuussissutigineqarpoq.

§§2 aamma 3:

Inatsisissatut siunnersuummi allaqqavoq inuit innarluutillit illersuisuat politikkimut attuumassuteqassanngitsoq. Taamaalilluni paasineqarsinnaanngilaq inuit innarluutillit illersuisuata sulinerani naalackersuisup akisussaaffeqarfiata ataaniitinneqassanersoq. Tamanna inatsisissatut siunnersuummi oqaaseqaasiormi nassuiaattariaqarpoq.

Akissut:

Naalackersuisup akisussaaffiatut taaneqartartoq malittarisaliunneqarsimavoq naleqq. Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 13. maj 1933-imeersoq inatsisartunut ilaasortaat akisussaanagerat, taanna allannortinneqarsimavoq Naalackersuisunut ilaasortat akisussaanagerat pillugu inatsisartut inatsisaata allannortinnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 16, 22. november 2011-immersoq (Kingunerisaanik iluarsinerit).

Naalackersuisut siulittaasuat aamma Naalackersuisunut ilaasortat ataasiakkaat atorfimminnik ingerlatsinerminnut akisussaapput aamma Naalackersuisut aalajangiinerannut imaluunniit Naalackersuisuni ilaasortat ataasiakkaat politikikkut sulianut naalackersuinikkut oqartussaaffigisaminut tunngasunik aalajangiinernut akisussaapput naleqq. itinerusumik tamanna pillugu inatsit.

Naalackersuisut Naalackersuisunullu ilaasortat ataasiakkaat Innarluutillit illersuisoqarfianut, Inuit Innarluutillit illersuisuanut imaluunniit allaffeqarfianut ilitersuissallutik pisinnaatitaanngillat. Naalackersuisut periarfissaqanngillat Inuit Innarluutillit illersuisuata oqaaseqaataanik allannortitsissallutik soorlu Naalackersuisut Inuit Innarluutillit illersuisuata sulineranik nakkutilliisinnaanngitsut imaluunniit nakkutilliissasut.

Tassuma kinguneraa, Innarluutillit illersuisoqarfiat, Innarluutillit illersuisuat aamma taassuma allaffeqarfimmi sulinera Naalakkersuisup akisussaaffianik nalinginnaasutut naalagaqanngitsoq. Kisianni Naalakkersuisut siunnersuutip § 3, imm. 3 malillugu Innarluutillit illersuisuanik immikkut pisoqartillugu tunuartitsisinnaanermik piginnaatitaapput.

Siunnersuummut oqaaseqaatinut § 2 aamma unnersuussissoqarpoq. Oqaaseqaatit ersarissarneqarsimapput Naalakkersuisup akisussaaffianut apeqqutinut tunngatillugu.

§ 2, imm. 1 uunga § 3-mut atatillugu nalornilersitsisinnaavoq, pissutigalugu illersuisoqarfimmik "pilersitsinerup" nassataanik § 3 naapertorlugu illersuisussamik "qinersineq" qanoq isumaqarnersoq qularnartortaqaarmat, pissutigalugu §3, imm. 2-mut oqaaseqaatigineqarmat atorfiup inuttassarsiorneqareernerata kingorna inuit innarluutillit illersuisussaat qinerneqarumaartoq.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuanut atatillugu isummat imarisaat atorineqartut "pilersitsineq" aamma "toqqaaneq" nammineq sunniutilimmik attaviliisoqarsimannigilaq. Siunnersuummi § 2 aamma 3 kiisalu tassunga oqaaseqaatini qanoq iliuutsip malittaaniq aaqqiisoqarsimavoq.

Taaguut "innarluutillit illersuisoqarfiat" § 2-mut qulequtarineqartoq §-inik allanut qulequttat innarluutillit illersuisuannut tunngatinneqartut assignagit, Inatsisartunut Ombudsmandiattut ilusilimmik inummik sulisussamik inatsimmi siunertaqartoqarnersoq nalornilersitsivoq, imaluunniit illersuisoqarfimmik pilersitsisoqassanersoq ingerlatsiveqarfittut aqutsisoqarfimmik, taamaattoqassappat inatsisissatut siunnersuummi § 2, imm. 2-mi allaqqasut atuaraanni taamaappasilluni.

Akissut:

Siunnersuutip § 2 takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat pilesinneqassasoq. Kapitali 2-mit tamanna takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat tassaasoq Inuit Innarluutillit illersuisua aamma allaffeqarfik. Inaarutaasutut takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat Inuit Innarluutillit illersuisuanit aqunneqartoq.

Aammali oqaaseqaatit § 2 unnersuussissutigineqarpoq.

§ 4:

Inuit innarluutillit illersuisuannut allattoqarfimmi inatsisissatut siunnersuummi § 4, imm. 3-mi allaaserineqartunik suliassanik kivitsisinnaasunik suliatigut piukkunnaateqartunik atorfinitsitsisoqarnissaa KANUKOKA-mit naatsorsuutigineqarpoq.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernanik aalajangerneqarumaarpoq.

Inuit Innarluutillit illersuisua akisussaavoq suliffeqarfimmik aaqqissuunnissaanut aamma ilagalugu suliassanik inatsisitut siunnersuutigineqartup § 4, imm. 3 allaaserineqarsimasunik isumaginnittussanik atorfinitsitsinissaq.

§§ 10, 11 aamma 12:

KANUKOKA-mit paasinnineq naapertorlugu, § 10, imm. 3-mut siunnersuut nakkutilliisutut atorpeqassaaq, taamaalillunilu isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanageralu pillugit inatsisartut peqqussutaanni § 3-mi kommunit peqquneqarnerannut sanilliullugu paasissutissiinissamik pisussaaffeqarnerujussuuvoq, taamaalillunilu nakkutilliinermut aaqqiissutit pioreersut pillugit nalinginnaasumik oqaaseqaatinut innersuussisoqarpoq. Taamaalilluni KANUKOKA-mut ima tunngaviliivoq isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanageralu pillugit inatsisartut peqqussutaanni § 3 naapertorlugu kommunit sukumiisunik paasissutissiinissaannik piumasaqaateqarput nalinginnaasumik oqaaseqaatiunngitsut.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinermut atortussaangilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorpeqarput.

Naliliineruvoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat pisortanit akisussaasunit aamma suliffeqarfinnit inuit innarluutillit pillugit nakorsartinnerinut aamma sulianik aalajangiinernut nalinginnaasumillu paasissutissiinernut sulianut nutaanut aamma aalajangiiffigineqarsimasunut, sulianut ingerlaartunut, aningaasaliissutinut, akuerisatut aalajangikkanut, sulisaatsinut il.il. paasissutissanik pissarsisinnaasariaqartoq.

Piviusumi oqallinneq aamma takussaaneq pilersinneqarsinnaangilaq inuit innarluutillit atugarisaat piviusut tigussaasumik ilisimasaqarfiginagit.

Aalajangersakkat ataatsimoortinnerini inuit innarluutillit illersuisuata inuttut suut suliassarinerai nalorninarartoqartitsippot, aammalu innarluutillit illersuisoqarfiata illersuisutut inissisimalluni allattoqarfittallip suut suliarissanerai ilanngullugit.

§ 10, imm. 4 naapertorlugu inuit innarluutillit illersuisuata atuuffii inuit innarluutillit illersuisuata suliassai § 10-mi taaneqartunit allat illersuisup allattoqarfianut suliakkiutigineqarsinnaanersut nalornilersitsivoq.

Akissut:

Inaarutaasutut takuneqarsinnaavoq, Innarluutillit illersuisoqarfiat Inuit Innarluutillit illersuisuanit aqunneqartoq. Suliassat tamarmik Inuit Innarluutillit illersuisuata pisussaaffigai. Allaffeqarfiup suliassara Inuit Innarluutillit illersuisuat sullitissallugu aamma ikiussallugu taassuma suliaminik suliarinninneranik.

Inuit Innarluutillit illersuisuata inatsisit tunngavigalugit eqqartuussisup aalajangiinneranik pinngikkaluarluni pisortani suliffeqarfinnut isersinnaanera Inatsisit tunngaviusut § 72-iat pillugu paasissutissanik illersuineramik aamma Europamiut inuit pisinnaatitaaffisa

illersorneqarnissaat pillugit isumaqatigiissutaanni immikkoortortaq 6-imik akuliunneruvoq. Piginnaatsitsissut taanna taamaallaat Inuit Innarluutillit illersuisuanit aamma taassuma allaffeqarfianit atorneqarsinnaassaaq. Tamanna tunuliaqutaralugu naleqquttuusorineqarpoq suliassiissutigineqarsinnaaneranut akuersaartumik malittarisassiortoqarnissaa.

Matumuuna malittarisassiortoqanngilaq, Inuit Innarluutillit illersuisuata suliaanik suliassiissutiginnittoqarsinnaanersoq. Kisianni naatsorsuutigineqartariaqarpoq, Inuit Innarluutillit illersuisuata suliassai ataatsimut Inuit Innarluutillit illersuisuanit isumagineqassasut taassumalu allaffeqarfianit ikiorneqarluni.

Aammattaaq illersuisup ilusilersorneqarnerata kingorna, inuit innarluutillit illersuisuata suliaata tunaartaa inuit innarluutillit illersuisuata allattoqarfiup avataanut Naalackersuisut Siulittaasuata suliakkiutiginnissaanut maleruagassaqaarnersoq nalornilersitsivoq. Taamaalilluni inuit innarluutillit illersuisuat eqqarsaatigalugu isumaginninnermut naalackersuisup aqutsinnaatitaanerata annertussusaata ersarissarnissaanut minnerunngitsumik tunngaviliimmat, KANUKOKA-p paasinninnera naapertorlugu apeqqut akiuminaatsoq matumani pineqarpoq.

Akissut:

Innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Innarluutillit illersuisuata sulinera Naalackersuisut ilaasortat kikkulluunniit politikikkut akisussaaffeqarfianit naalakkerneqarsinnaanngilaq. Naalackersuisut Naalackersuisunullu ilaasortat ataasiakkaat Innarluutillit illersuisoqarfianut, Innarluutillit illersuisuanut imaluunniit allaffeqarfianut ilitsersuissallutik pisinnaatitaanngillat.

Naalackersuisut periarfissaqanngillat Innarluutillit illersuisuata oqaaseqaataanik allanngortitsissallutik soorlu Naalackersuisut Innarluutillit illersuisuata sulineranik nakkutilliissinasut imaluunniit nakkutilliissasut.

Tassuma kinguneraa, Innarluutillit illersuisoqarfiat, Innarluutillit illersuisuat aamma taassuma allaffeqarfimmi sulinera Naalackersuisup akisussaaffianik nalinginnaasutut naalagaqanngitsooq. Kisianni Naalackersuisut siunnersuutip § 3, imm. 3 malillugu Innarluutillit illersuisuanik immikkut pisoqartillugu tunuartsitsisinnaanermik piginnaatitaapput.

Siunnersuummut oqaaseqaatinut § 2 aamma unnersuussissoqarpoq. Oqaaseqaatit ersarissarneqarsimapput Naalackersuisup akisussaaffianut apeqqutinut tunngatillugu.

§ 9, imm. 5, inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit § 13, imm. 1-imut attuumassuteqartut: § 13, imm. 1-imut oqaaseqaatini ilaatigut makku taaneqarput:

"Pissutsini Inuit Innarluutillit illersuisuata ingerlatsivinni inatsisitigut tunngavissanik tunngavilinnik aalajangiisimangiffiini, sulianik suliarinnittarnernut inatsimmi periutsinik sumiginnaasoqassagaluarpat, tassunga ilanngullugit ingerlatsivinni inatsisilerinikkut tunngaviusumik tunngavissat inatsisitigut aalajangiigaanngitsut, assersuutigalugu Inuit Innarluutillit illersuisuata oqaaseqaataanut tunngasut, aalajangiinnginneq atorsinnaanngitsutut kinguneqartinneqarsinnaanngilaq."

KANUKOKA-mit malugineqarpoq inuit innarluutillit illersuisuata oqaaseqaasiornermigut naliliinera ima kinguneqartassasoq, oqaaseqaataa assersuutigalugu suliamut tunngatillugu paasisutissanik amigaateqarpat imaluunniit tunngavissaqanngitsumik iliuseqarpat, soorunami illersuisup oqaaseqaatai kommunimit malinneqarusunnersut pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaavoq. Inuit innarluutillit illersuisuata naliliinera kommunimit malinneqarusunngitsoq tunngavissaqanngitsumik imaluunniit amigartumik tunngavissaqartinneqartumik naliliinerusinnaanerani patsiseqartinneqarsinnaavoq, taamaappat kommunip isorinninera tunngavissaqanngippat kommunimut nakkutigineqartussatut sunniuteqarnaviangilaq.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat nakkutiginninnissamut imaluunniit misissuinissamut ingerlatsinermut atortussaangilaq. Kommunit aqunneqarnerini inatsimmi aamma inunnik isumaginnittoqarfik aamma aaqqissuussaaneq pillugu inatsimmi nakkutiliinissamut aamma misissuinissamut ingerlatsinerit atortuusut allannguuteqaratik atorneqarput.

Inuit Innarluutillit illersuisuat Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataanni suliffeqarfiuvoq aamma nalinginnaasunik ingerlatsivinni inatsisitigut tunngaviusunik inissisimapput ilagalugu tunngavilersuinissamut piumasaqaatit. Inuit Innarluutillit illersuisuata inuit innarluuteqartut pisinnaatitaaffinik aamma atugarisaannik sunniuteqarnera, oqallinnermik takussaalertermillut pilersitsisinnaanera tunngavilersuisinnaanerani pissuteqarpoq.

Tamanna aamma tunuliaqutaavoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat pisortanit akisussaasunit aamma suliffeqarfinit inuit innarluutillit pillugit nakorsartinnerinut aamma sulianik aalajangiinernut nalinginnaasumillu paasisutissinernut sulianut nutaanut aamma aalajangiiffigineqarsimasunut, sulianut ingerlaartunut, aningaasaliissutinut, akuerisatut aalajangikkanut, sulisaatsinut il.il. paasisutissanik pissarsisinnaasariaqartoq.

Piviusumi oqallineq aamma takussaaneq pilersinneqarsinnaangilaq inuit innarluutillit atugarisaat piviusut tigussaasumik ilisimasaqarfiginagit.

§ 15, imm. 2:

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatitigut atuarneqarsinnaavoq inuit innarluutillit illersuisoqarfiata politikkikkut attuumassuteqannginnissaa qulakkeerniarlugu, namminersorlutik kattuffinniit, peqatigiiffinniit, suliffeqarfinniit assigisaannillu inuit innarluutillit illersuisuata suliffeqarfiata aningaasalersornissaanut inatsisitigut malittarisassaliorfigineqarnissaanut noqqaasoqassasoq.

KANUKOKA-mittaaq oqaatigineqassaaq, namminersortunit aningaasaliisoqarniartillugu inuit innarluutillit illersuisuata immikkut soqutigisaminik tigummisassarinnngisaminik tigumminnissinnaanera peratarsinnaasoq. Taamaatturnik namminersortut aningaasaleeqataanissaat taamaattoqavissappat inatsimmi ersarinnerusumik erseqqissaatigineqassaaq.

Akissut:

Aalajangersagaq Meeqqat illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 2-mut assinguvoq. Tamanna maannamut

pequtissaqarsimangilaq Meeqqat illersuisuata suliaminik samminninnera inatsisit killigititaasut iluaniinnersoq.

Siunnersuummi § 8-mi aalajangersakkani erseqqissarneqarpoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat nalunaarummini immikkut ilannguttassagaat immikkoortoq aaqqissuussaanernit namminersortunit, peqatigiiffinit, suliffeqarfinit il.il. isertitaasinnaasut.

Aalajangersakkami allaqqavortaaq pisortaqaarfittut oqartussaqaarfinit allanit aningaasaliinissaq periarfissaasoq. Namminersorlutik Oqartussat allaffissornerata kommunit ingerlatsinermut tapiissutitigut aningaasaliisinnaannginnamik, nassuiaatitalimmik suliniuteqarnikkut suleqatigiinnernut attuumassuteqartumik kommunip tapeeratarnissaa tunngavissaqassasoq KANUKOKA-mit oqaatigineqassaaq.

§§ 17 aamma 18:

Inuit innarluutillit illersuisuata suliffeqarfiata ilaa aningaasanut inatsisitigut aningaasalerneqarnera Namminersorlutik Oqartussat aningaasaqarneranut ilaasutut naatsorsuutigineqarmat inuit innarluutillit illersuisoqarfiata ukioq naatsorsuiffissaa pineqartoq KANUKOKA-mit paatsuunganartinneqarpoq, taamaattumik naatsorsuutitut kukkunersiuisunullu pisussaaffik suliffiup avataanit aningaasaliiffigineqartutut isigineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Akissut:

Aalajangersagaq Meeqqat illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 23-mut assinguvoq.

Innarluutillit illersuisoqarfiat Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataanni suliffeqarfiuvoq. Inuit Innarluutillit illersuisuat taassumalu allaffeqarfia Namminersorlutik Oqartussat naatsorsuutininik- aamma aningaasanik atorneqartussatut akuerisaanni aaqqissuussinerni inatsisit aamma ilitersuutit atuuttut ataani inissisimapput. Innarluutillit illersuisoqarfiat aammattaaq Namminersorlutik Oqartussat naatsorsuutininik saqqummiussineranut aamma misissuineranut malittarisassat atuuttut malittarinissapput. Tamanna aamma ingerlatsiviup isertitaanut aamma aningaasartuutaannut atuuppoq.

Kommuneqarfik Sermersooq

Kommuneqarfik Sermersooq suliniut tapersorsorpaat, inuit innarluutillit atugarisaannik pitsannguisinnaasoq, aallaavittullu isumaqarlutik, siunnersuut saqqummiuneqartoq pitsaasuusoq aamma isumatusaartuusoq. Siunnersuut ingerlatsivimmut aningaasanik isumalluutissanut naleqqiullugu annertuumik pilersaarutaasoq misigaarput .

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqutaralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi. Siunissami inuit innarluutillit illersuisuanut

aningaasaqarnikkut killigititaasut ukiuni aggersuni aningaasanut inatsimmik Inatsisartut isumaqatigiinniarnernik aalajangerneqarumaarpoq.

Siunnersuutip § 4, imm. 3 takuneqarsinnaavoq, Inuit Innarluutillit illersuisuat inuit innarluutillit atugarisaannut ilisimasanik, katerisissasoq, ineriartortitsissasoq aamma paasissutissiisassasoq. Siunnersuutip samminngilaa, qanoq ililluni taakku suliassat Namminersorlutik Oqartussat ataani Sisimiuni nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullivillu suleqatigiissutigineqassanersut, kiffartuussineq aamma siunnersuineq eqqarsaatigalugu.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuata arlaannaanulluunniit politikkimut attuumassuteqanngitsup, suliassat innuttaasut innarluuteqartut pisinnaatitaaffinik aallaveqartut, Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat naapertorlugu isumagissavai massa nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissiviup, Naalackersuisunit pilersinneqartup suliassat innarluutilinnut tunngasut isumagissavai s.i. pisinnaasaqaannarnissamut sungiusarnek, innarluutilinnut tunngasunik inunnut innarluutilinnut taakkulu ilaqutaannut attaveqaqataasalu sinnerinut siunnersuineq soorlu t.p. nammineq inigisamik pequsersorneq, innarluutilinnut inatsit malillugu ikiorneqarnissamut qinnuteqarnissamut periarfissat il.il. IPIS-ip suliasai nuna tamakkerlugu innarluutilinnut sullissivimmu nuunneqassapput, taanna 2017-imi ukiakkut ammarpat, taava IPIS atorunnaassaaq.

Siunnersuutip §8 takuneqarsinnaavoq, ukiumoortumik nalunaarummik saqqummiussineq Naalackersuisunut Inatsisartunullu ataatsikkut nassiunneqartassasoq. Innuttaasunut qanittumik suliassanik suliarinnittarneq inunnut innarluutilinnut kommunini inissisimammat siunnersuutigerusupparput, aalajangersakkami takuneqarsinnaassasoq, ukiumoortumik nalunaarut ilutigalugu kommuninut nassiunneqartassasoq.

Akissut:

Siunnersuutip § 8 allanngortinneqarpoq ima, nalunaarut ataatsikkut kommuninut nassiunneqassaaq aammalu Inuit Innarluutillit illersuisuata nittartagaani saqqummersinneqarluni.

Siunnersuummik periarfissanik allanik misissuineq eqqarsaatigalugu unnersuussutigineqarpoq, Sverigemi siusinnerusukkut Innarluutillit ombudsmandeqarnikummata, kisianni ullumikkut kinaassusersiornermut ombudsmandeqarlutik, taassuma suliarai, inuit assigiimmik pisinnaatitaaffeqarnissaata aamma periarfissaqarnissaata ataqqineqarnissaa apeqqutaatinnagu pisinnaasat apparsimanagerat, ukiut, suaassuseq, suaassutsikkut kinaassuseq, suaassutsikkut isikkoq, kinguaasiornermut sammivik, inuiannit kikkunnit kingoqqineq, upperisaq, imaluunniit uppernermik paasinnineq alla. Ulluinnarni pissarsiarineqarsinnaanermut unammillernartut ilagisinnaavaat innuttanut allanut inneq taakkuinnaanngitsunut, innarluutillit pillugit inatsimmi qaqugukkulluunniit atuuttumi pineqartut. Sverigemiut misilittaagaat iluaqutigineqarluarsinnaapput aamma eqqarsaatigineqarsinnaavoq innuttaasunut innarluutilinnut illersuisunut ingerlatsivimmu taarsiullugu kinaassusersiornermut ombudsmandi sulissutigineqartariaqarnersoq, Kalaallit Nunaanni

pissutsinut naleqqussarlugu innuttaasuni eqimattakkaanut illersuisunut ingerlatsivinnik pilersitsinermi allaffissornikkut aamma aningaasaqarnikkut nammakkiinerit eqqarsaatigalugit, nunap annertussusaanut naleqqiullugu.

Akissut:

Inuit Innarluutillit illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut suliarineqarsimavoq Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut UPA 2016/37 inunnut innarluutilinnut illersuisoqarfiup ingerlatsivissaanik pilersitsinissaq pillugu akuersinerat tunuliaqataralugu. Inuit Innarluutillit illersuisuanut 2017-imi aningaasaqarnikkut killigititaasut aalajangiunneqarsimapput 2017-imut aningaasanut inatsit pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 36, 12. December 2016-imeersumi.

Sulinermik Inuussutissarsiuteqartut Kattuffiat

Innarluutillit illersuisuat pillugu inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutigineqartumut tusarniutigalugu nassiunneqartumut akissuteqarnissamik periarfissamut SIK qujavoq.

SIK-p innarluutillit illersuisoqalernissaannut aaqqissuusinerit siunertarineqartut tapersorsorpai, illersuisoq ilaatigut innarluutillit atugarisaannut pitsannguutissatut siunnersuuteqarsinnaavoq aamma innarluutilinnut tapersiisinnaalluni siunnersuisinnaalunilu. SIK inatsisissatut siunnersuutip imaanut tigussaasunik oqaaseqaateqanngilaq.

SIK inatsisissatut siunnersuummut allanik oqaaseqaatissaqanngilaq.

Aningaasarnermut Akileraarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Aningaasaqarnermut Akileraarnermullu Naalakkersuisoqarfik inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatissaqanngilaq.

Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Piginnaanikitsut Kattuffiat (KNIPK)

KNIPK innarluutillit pillugit inatsisissatut siunnersuut atuaqqaarlugu oqaaseqaateqarniarpoq. KNIPK-mit illersuisumik innarluutilinnut atorfinitsitsinissaq pillugu imarisai assut tapersorsorneqarput.

KNIPK-p atorfinitsitsinissaq qilanaaraat neriullutalu KNIPK-lu suleqateqarluarumaartut.

Nuna tamakkerlugu peqatigiiffik INOOQAT

Inooqat siunnersuummi Inuit Innarluutillit illersuisuat oqaaserineqartut naammagisimaarpai, suleqatiginissaanullu qilanaaralungulu.